

KAZIMIERZ PRZYBYŁKO

BIBLIOTECÆ UNIVERSITATIS NOSTRÆ CUSTOS EXIMIUS
– FRANCISZEK WINCENTY CHWALEWSKI (1932-2018)

6 września 2018 roku zmarł w Lublinie mgr Franciszek Chwalewski, długoletni kustosz Biblioteki Uniwersyteckiej KUL (BU KUL), historyk, bibliofil, przez 37 lat kierownik Czytelni Głównej BU KUL. Jako starszy kustosz dyplomowany pełnił w BU KUL wiele innych znaczących funkcji, w tym kierownika Sekcji Wymiany Krajowej Zbiorów oraz Sekcji Akcesji Oddziału Gromadzenia i Uzupelnienia Zbiorów. Pracował także w Oddziale Czasopism i był kierownikiem Oddziału Magazynów. Nieformalnie był intendentem biblioteki. Nieoficjalnie przez trzy kadencje pełnił też obowiązki dyrektora administracyjnego biblioteki. Był dokumentalistą BU KUL oraz współorganizatorem przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie adaptacji i rozbudowy jej gmachu. Należał do Zespołu kierowników odpowiedzialnych za organizację warsztatu pracy naukowej.

Franciszek Wincenty Chwalewski urodził się 7 października 1932 r. w Łomazach w powiecie bialskim w rodzinie rolniczej. Tu przeżył swoje dzieciństwo oraz lata nauki w szkole powszechnej, doświadczył też tragicznych skutków II wojny światowej: najazdu i okupacji niemieckiej oraz sowieckiej.

Po ukończeniu szkoły powszechnej w 1945 r. podjął naukę w Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym im. J.I. Kraszewskiego w Białej Podlaskiej w klasie matematyczno-przyrodniczej. Mieszkał wówczas w internacie. Kiedy był w klasie maturalnej, został usunięty z bursy przez aktyw szkolny

KAZIMIERZ PRZYBYŁKO – emerytowany pracownik Poradni Leczenia Bólu przy II Klinice Anestezjologii i Intensywnej Terapii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie (kierownik prof. dr hab. med. Krzysztof Przesmycki); członek współpracownik Wydziału Nauk Społecznych TN KUL.

(Związek Młodzieży Polskiej) za niewłaściwe pochodzenie (kułackie) i związki z Kościołem. Po zdaniu egzaminu maturalnego w 1951 r. podjął studia historyczne w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, gdzie w 1955 r. otrzymał tytuł magistra na podstawie pracy *Karol Krysiński i jego udział w powstaniu styczniowym*, napisanej pod kierunkiem prof. Aleksandra Kosowskiego. Podczas studiów Franciszek Chwalewski był słuchaczem wykładów wielu znakomitych historyków, profesorów KUL: L. Bieńkowskiego, J. Dobrzańskiego, J. Kłoczowskiego, S. Łosia, J. Łukaszewskiego, M. Pollakównej, Z. Sułowskiego, A. Wojtkowskiego, H. Zinsa, M. Żywczyńskiego i innych. Przez cały okres studiów był członkiem Chóru Akademickiego KUL, występując z nim na wielu koncertach w Lublinie i poza miastem.

Franciszek Chwalewski całe swoje dorosłe życie związał z Katolickim Uniwersyteckim Lubelskim – najpierw jako student, a następnie pracownik Biblioteki Głównej KUL. Warto zauważyć, że w BU KUL został zatrudniony tuż po zakończeniu studiów przez rektora KUL, ks. prof. Józefa Iwanickiego, na wniosek dyrektora BU KUL, doc. Romualda Gustawa OFM. W 1955 r. rozpoczął pracę etatową, kolejno w Oddziale Czasopism, Sekcji Akcesji Oddziału Gromadzenia i Uzupełnienia Zbiorów oraz Sekcji Wymiany Krajowej. W latach 1956-1964 był zatrudniony w Sekcji Czytelni Głównej – dziale Udostępnienia Zbiorów, gdzie w latach 1958-64 pełnił funkcję kierownika. W 1965 r. został kierownikiem Sekcji Wymiany Krajowej, a w 1966 – Oddziału Magazynów. Do 1992 r. pełnił również funkcję intendenta BU KUL. W latach 1967-1997 był kierownikiem Sekcji Czytelni Głównej.

W BU KUL przeszedł wszystkie szczeble kariery zawodowej – do starszego kustosa dyplomowanego włącznie. Dzięki temu znał wszystkie meandry bibliotecznej pracy. Tu czuł się spełniony, gdyż realizował swoją życiową pasję. Mówił później: „Spotkałem wielu mądrych ludzi na mojej drodze życia, którym dużo zawdzięczam”¹¹. Jego działalność nie ograniczała się tylko do pracy zawodowej – uczestniczył również w pracach społecznych. Był współorganizatorem i komisarzem wielu dużych wystaw. Bez jego udziału merytorycznego, a przede wszystkim organizacyjnego nie odbyła się żadna wystawa na Uniwersytecie przygotowywana z udziałem bibliotekarzy, a tym bardziej żadne wydarzenie w bibliotece: konferencje, sympozja, spotkania, czy wizyty ważnych osób z kraju i zagranicy. Można powiedzieć, że Franciszek Chwalewski znał wszystkie arkana, metodologiczne i techniczne,

¹¹ K. PRZYBYŁKO, *Franciszek Chwalewski. „Bene Meritus” dla Biblioteki i Uniwersytetu*, „Summarius” 39 (59) (2010), s. 119-126.

związane z funkcjonowaniem biblioteki. W BU KUL przepracował 49 lat i był *spiritus movens* wielu dokonań i ulepszeń. Najważniejszą z nich była inicjatywa rozbudowy biblioteki, w której wykazał szczególną aktywność, pomagając w jej organizacji i realizacji tego przedsięwzięcia. To dzięki jego aktywności BU KUL odzyskała teren bezprawnie zabrany w latach 50. przez władze administracyjne, na którym dobudowane zostało nowe skrzydło, co zwiększyło powierzchnię użytkową o 10 000 m². Można powiedzieć, że w latach 1965-1990 Franciszek Chwalewski był współtwórcą i współorganizatorem przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w BU KUL w zakresie adaptacji i rozbudowy gmachu przy ul. Chopina 27. Analiza kopii dokumentów archiwalnych i notatek dotyczących biblioteki rzuca wiele światła na podejmowane wówczas decyzje i towarzyszące im wydarzenia. Chopina. Na ich podstawie Franciszek Chwalewski, z dociekliwością historyka i dokumentalisty, przygotował artykuł pt. *Budowa Biblioteki Uniwersyteckiej i Domu Profesorów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego przy ul. Chopina w latach 1947-1950*, opublikowany w 2017 r. w tomie 108 periodyku „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” (s. 443-462), a będący jego wkładem do obchodów 100-lecia KUL i jego biblioteki. Franciszek Chwalewski był również autorem *Wspomnienia o Ojcu Romualdzie Gustawie OFM Bern. Dyrektorze Biblioteki Uniwersyteckiej KUL w latach 1950-1976* („Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 106 (2016), s. 443-462) oraz artykułu *Sekcja Czytelnia* („Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 23 (1971), s. 120-132)².

Celem podwyższania kwalifikacji zawodowych Franciszek Chwalewski przebywał w 1987 r. na miesięcznym stypendium bibliotekarskim w Rzymie. Dwakroć brał udział w Wakacyjnym Seminarium Bibliotekarskim organizowanym przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w Jarocinie, a w 1970 r. uczestniczył w Gdańsku w Konferencji naukowej poświęconej problemom nowoczesnego budownictwa bibliotecznego.

Franciszek Chwalewski był człowiekiem skromnym, uczynnym, delikatnym, skrupulatnym i życzliwym dla ludzi, a w tym wszystkim, co robił, był perfekcjonistą. Wyznawał ideały, w tym postawę patriotyczną, właściwe katolickiej uczelni, którą świadomie wybrał i traktował jako kontynuację wychowania w domu rodzinnym. Jego związki uczuciowe z katolicką uczelnią były wyjątkowe i niepowtarzalne tak w relacjach osobowych, jak i społecznych. Mówi się, że nie ma ludzi niezastąpionych, w tym jednak wypadku

² B. ZEZULA, *Postać zawsze kojarzona z Biblioteką KUL*, „Przegląd Uniwersytecki” 30 (2018), nr 6 (176), s. 66.

pewnych cech i zachowań ludzkich nie da się zastąpić. To człowiek wielkiej wrażliwości, skromności, życzliwości, empatii i kultury.

Franciszek Chwalewski, jako przedstawiciel komisji nadzwyczajnej Sejmu RP do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o bibliotekach, uczestniczył w pracach Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i innych organizacji społeczno-kulturalnych. Zasiadał w Zarządzie Związku Nauczycielstwa Polskiego Oddziału Uczelnianego KUL w sekcji socjalnej. Mimo przejścia na emeryturę 1 października 1997 r. pracował w Bibliotece KUL do 2002 r. w ramach godzin zleconych. W 1998 r. otrzymał nagrodę Rektora KUL, a w 2009 roku Senat Akademicki KUL za długoletnią nienaganną pracę wyróżnił go medalem za Zasługi dla Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.